

Finanční právo – obecná část

FIPR – Finanční právo
přednáška

Teoretické zařazení finančního práva

- Veřejnoprávní povaha
 - Teorie mocenská, zájmová, organická
- Veřejnoprávní charakter:
 1. Nerovnost subjektů (alespoň jeden jako potentior persona)
 2. Ochrana (prosazování) veřejného zájmu
 3. Omezovaná autonomie vůle
 4. Ingerence státu

Význam teoretického řazení?

- Zejména pro aplikaci norem FP a jejich interpretaci
- Pro argumentaci a použití analogie
- Pro pochopení zásad FP
- Pro další tvorbu vztahu FP

Samostatnost odvětví

- Finanční právo je mladé samostatné odvětví (do určité míry vyčleněné z práva správního, které se vyvinulo z práva státního)
- Odvětvotvorná kritéria:
 1. Samostatnost a specifičnost předmětu právní regulace
 2. Metoda právní regulace
 3. Systémová soudržnost právních norem
 4. Společenská akceptace samostatnosti odvětví

Vnitřní systémové členění

- **Fiskální část**

- Rozpočtové právo
- Daňové právo
- Celní právo
- Právo veřejných výdajů

- **Nefiskální část**

- Měnové a devizové právo
- Veřejné bankovní a pojišťovnické právo
- Veřejné právo finančních trhů
- Puncovní právo

+ právo bilanční (někdy řazeno mezi fiskál někdy mezi nefiskál a někdy označováno za hybridní pododvětví s prvky fiskálními i nefiskálními)

Vnější systémové členění

- Vztahy k veřejnoprávním odvětvím
 - K ústavnímu právu (konstitucionalizace finančního práva)
 - Ke správnímu právu
 - K trestnímu právu
- Vztahy k soukromoprávním odvětvím
 - K občanskému právu (např. definice některých entit, např. PO)
 - K obchodnímu právu (např. soukromoprávní oblast práva finančních trhů, práva bankovního či pojišťovnického, atd.)
- Vztahy k procesní úpravě
 - V některých případech (subsidiární) použití OSŘ či SŘ
 - Soudní poplatky

Veřejné statky I

- **Veřejné statky - souhrn zboží a služeb poskytovaných za účelem uspokojení veřejných potřeb**
- výrazem pečovatelské funkce státu, případně dalších veřejnoprávních korporací a jiných subjektů tvořících tzv. veřejný sektor
- chápeme-li statky jako zboží nebo služby, pak pro určení, zda se jedná o statky veřejné nebo soukromé, není příliš významné, kdo je jejich producentem a spotřebitelem, ale v jakém zájmu jsou vytvářeny a spotřebovávány
- producentem zboží a služeb vytvářených ve veřejném jsou většinou subjekty tvořící veřejný sektor

Veřejné statky II

- **Veřejné statky** – nejsou přímo zpoplatněny, z podstaty jsou nabízeny bezplatně
 - veřejné osvětlení
 - armáda
- „neplaticí“ nelze vyloučit ze spotřeby (problém černých pasažérů)
- O množství veřejného statku nerozhodují spotřebitelé přímo projevem svých preferencí (poptávky) na trhu, určuje je obec (stát)
- Výpočet poptávky po veřejných statcích je problematický
- Jsou financovány z veřejných fondů
- Poskytování veřejných statků je závislé na rozhodování voličů, politiků, úředníků, apod.

Role státu a veřejné finance

- Různé stupně mezi minimálním státem (stát „noční hlídač“) a sociálním státem (welfare state)
- S rostoucími státními výdaji (přerozdělováním) roste i potřeba státu získávat více peněžních prostředků
- Financování schodkových rozpočtů zejména prostřednictvím emise veřejných dluhopisů

Veřejné statky III

- **Financování veřejných statků**
- zdroj, které jsou soustředěny ve veřejných фондах, resp. veřejných rozpočtech
- produkce je buď plně kryta z těchto prostředků je předepsaná i peněžní účast spotřebitele veřejného statku
- samotná existence produkce veřejných statků je více méně odkázána na existenci veřejných financí

Několik poznámek v veřejném financím

- **Hospodaření státu**
 - Příjmy
 - Správa prostředků – veřejné fondy
 - Přerozdělování
 - výdaje

Finance

- Finance představují souhrn těch peněžních vztahů, které souvisejí s vytvářením, rozdělováním (distribucí), přerozdělováním (redistribucí) a užitím (realizací) peněžní masy
- Vymezení financí tak vychází z názoru, že:
 - pojem finance je užší než peníze,
 - pojem finanční vztahy je užší než pojem peněžní vztahy,
 - peněžní vztahy subsumují ceny (cenové vztahy), mzdy (mzdové vztahy) a konečně i finance (finanční vztahy)
- Finance jsou základní ekonomickou kategorií finančního práva a základním prvkem, kterým se finanční právo odlišuje od jiných odvětví práva

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz